

Το βιολογικό τέλος ως όριο της απληστίας και φύλακας του αγαθού

/ [Γνώμες](#)

- Πέτρος Δ. Δαμιανός, Δρ. Φιλοσοφίας – Διδακτικό Προσωπικό ΕΜΠ

Η απληστία είναι η πιο γυμνή μορφή παράλογης λογικής: να συσσωρεύεις χωρίς μέτρο, να κατέχεις χωρίς σκοπό, να καταναλώνεις χωρίς τέλος. Μα αν δεν υπήρχε βιολογικό τέλος, η λέξη «απληστία» δεν θα είχε καν νόημα. Ένας αθάνατος άνθρωπος ή ένας άνθρωπος που έχει λησμονήσει την περατότητά του θα ήταν, στα μάτια του, δικαιολογημένος να επιθυμεί όλο και περισσότερα, επ' άπειρον. Ποτέ δεν θα υπήρχε κορεσμός, αφού ποτέ δεν θα υπήρχε τέρμα. Το μόνο «λογικό» γι' αυτόν θα ήταν να εξασφαλίσει πλούτο, ακίνητα, επενδύσεις σε κάθε γωνιά του κόσμου, γιατί το αύριο θα ήταν ατελείωτο και γεμάτο κινδύνους.

Εδώ όμως αποκαλύπτεται η αλήθεια: η απληστία είναι ανοησία, επειδή υπάρχει το βιολογικό τέλος. Ο θάνατος εισάγει το όριο που καταρρίπτει τη λογική της αέναης συσσώρευσης. Υπενθυμίζει ότι όσα κι αν αποκτήσεις, θα έρθει η στιγμή που δεν θα σου ανήκει τίποτα. Είναι το όριο που ξεσκεπάζει την αχόρταγη ψυχή και τη φανερώνει ως παραλογισμό. Γι' αυτό οι Πατέρες και οι φιλόσοφοι την ονόμασαν «μητέρα όλων των κακών»: από την απληστία ξεκινούν οι πόλεμοι, οι αδικίες, οι

εκμεταλλεύσεις, οι εξουσίες που συνθλίβουν τον αδύναμο.

Η λήθη του θανάτου είναι το έδαφος στο οποίο τρέφεται η απληστία. Όποιος λησμονεί την περατότητα, επιδίδεται σε μια ψεύτικη αθανασία μέσω της συσσώρευσης. Τα πλούτη του μοιάζουν με προέκταση της ζωής του, μια προσπάθεια να νικήσει τον χρόνο. Αλλά αυτή είναι η μεγάλη πλάνη που οδηγεί την κοινωνία σε ατέρμονα καταναλωτισμό και τον άνθρωπο σε υπαρξιακό κενό.

Δεν είναι τυχαίο ότι η σύγχρονη επιστήμη, υποκινούμενη από το όνειρο της τεχνολογικής παντοδυναμίας και την αδηφαγία του κέρδους, στρέφεται με μανία προς την αναζήτηση της αθανασίας. Έρευνες για το «γονίδιο της μακροζωίας», πειράματα για παράταση ζωής, φιλοδοξίες να νικηθεί το γήρας· όλα παρουσιάζονται σαν ύψιστο αγαθό. Όμως, αν ήμασταν φιλοσοφημένη κοινωνία, θα βλέπαμε τον κίνδυνο: μια ανθρωπότητα χωρίς θάνατο θα ήταν ανθρωπότητα χωρίς μέτρο, βυθισμένη σε ατέρμονη απληστία, σε άενες συγκρούσεις για εξουσία και κατοχή.

Η Ευαγγελική ρήση μας υπενθυμίζει ότι ο θάνατος υπάρχει «ἵνα μή τὸ κακὸν ἀθάνατον γένηται». Ο θάνατος δεν είναι τιμωρία αλλά φραγμός: δεν αφήνει το κακό να παγιωθεί ως αιώνιο, δεν επιτρέπει στην αλαζονεία να γίνει απεριόριστη. Είναι ο φύλακας της ελευθερίας, το όριο που επιβάλλει μέτρο και που ανοίγει τον δρόμο της μετάνοιας.

Αν δεν μας έσυραν οι ανάγκες και οι ιδεολογίες των πλουσίων και ισχυρών, αν δεν κυριαρχούσε το όνειρο της αθανασίας μέσω της τεχνολογίας, θα είχαμε ήδη κινήματα που να στέκονται απέναντι σε τέτοιες επιστημονικές φιλοδοξίες. Όχι από μισαλλοδοξία ή φόβο, αλλά από σεβασμό στη σοφία της θνητότητας. Μια κοινωνία που θυμάται τον θάνατο δεν είναι μια κοινωνία μελαγχολική· είναι μια κοινωνία που ξέρει να χαλιναγωγεί την απληστία, να σέβεται τα όρια, να δίνει αξία στο παρόν, να αναζητά το καλό όχι ως ιδιοκτησία αλλά ως κοινωνία.

Ο θάνατος, λοιπόν, δεν είναι το σκάνδαλο της ζωής, αλλά η προϋπόθεση για να μην γίνει η απληστία —και μαζί της το κακό— αιώνια. Είναι το τέλος που σώζει τον κόσμο από την παράνοια της αχόρταγης εξουσίας. Είναι το μυστήριο που, αν το σεβαστούμε, μπορεί να μετατρέψει τη θνητότητα από φόβο σε σοφία και από περιορισμό σε ελευθερία.

Πηγή: pemptousia.gr